

Pewność głosowania, alternatywy wyborcze i elektoraty negatywne

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023



Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W lutowym sondażu¹, podobnie jak rok² i dwa lata temu³, w obliczu możliwych zmian na partyjnej scenie, niezależnie od badania aktualnych preferencji partyjnych Polaków, nieco uwagi poświęciliśmy aktualnym elektoratom poszczególnych ugrupowań. Interesowało nas, na ile aktualni, zdeklarowani wyborcy poszczególnych ugrupowań są pewni swych obecnych wyborów politycznych, w jakim stopniu są „przywiązani” do popieranych ugrupowań, a także jaki jest ich stosunek do pozostałych podmiotów partyjnego spektrum – do których partii i ugrupowań jest im najdalej, a które są im bliskie i ewentualnie mogłyby stanowić dla nich alternatywę wyborczą.

PEWNOŚĆ GŁOSOWANIA

Udział w wyborach parlamentarnych, gdyby miały się one odbywać już teraz, chciałoby wziąć trzy czwarte badanych (75%). Deklaracje gotowości partycypacji wyborczej od kilku lat utrzymują się na zbliżonym, niezmiennie wysokim poziomie. Osoby, które chcą iść na wybory i mają sprecyzowane preferencje co do partii, na którą chciałyby głosować, stanowią obecnie 60% ogółu uprawnionych do głosowania. Stopień krystalizacji politycznych preferencji i adekwatność oferty dla wyborców mogą się wydawać duże. Warto w tym miejscu wspomnieć, że przed poprzednimi wyborami parlamentarnymi, we wrześniu 2019 roku odsetek badanych deklarujących udział w głosowaniu i mających sprecyzowane preferencje wyborcze był niewiele wyższy niż obecnie – wynosił wówczas 63%. Czy jednak dzisiejsi wyborcy są przywiązani do swych politycznych wyborów?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (394) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankietę miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 6 do 19 lutego 2023 roku na próbie liczącej 982 osoby (w tym: 58,4% metodą CAPI, 25,9% – CATI i 15,7% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² Zob. komunikat CBOS „Scena polityczna na wiosnę 2022 – alternatywy wyborcze i elektoraty negatywne”, kwiecień 2022 (oprac. A. Cybulska).

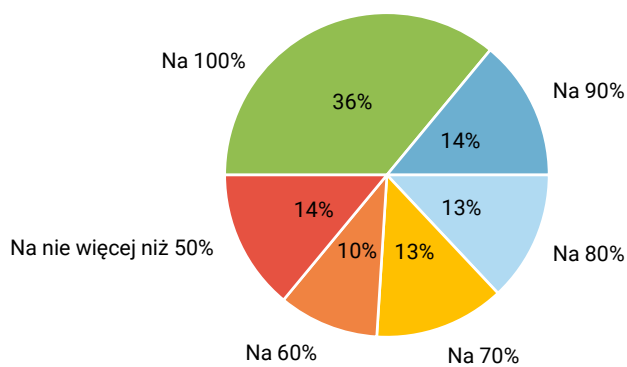
³ Zob. komunikat CBOS „Scena polityczna – identyfikacje partyjne, alternatywy wyborcze i elektoraty negatywne”, kwiecień 2021 (oprac. A. Cybulska, K. Pankowski).

Tylko nieco ponad jedna trzecia badanych gotowych wziąć udział w głosowaniu i deklarujących poparcie dla konkretnego ugrupowania jest na 100% pewna, że zagłosowałaby w wyborach właśnie na nie. Ponad jedna piąta (27%) prawdopodobieństwo głosowania na partię, z którą sympatyzuje, ocenia na 80%–90%. W przypadku blisko dwóch piątych (37%) jest ono niższe i wynosi nie więcej niż 70%, w tym co siódmy zadeklarowany wyborca zgłaszający konkretne preferencje partyjne (14%) prawdopodobieństwo zagłosowania na popieraną dziś partię ocenia na co najwyżej 50%.

CBOS

RYS. 1. W jakim stopniu, na ile procent jest Pan(i) zdecydowany(a) głosować na tę partię/to ugrupowanie?

ODPOWIEDZI BADANYCH GOTOWYCH WZIĄĆ UDZIAŁ W GŁOSOWANIU I DEKLARUJĄCYCH POPARCIE DLA KONKRETNIEGO UGRUPOWANIA (N=589)



Najbardziej zdeterminowany, pewny swego politycznego wyboru jest elektorat koalicji Prawa i Sprawiedliwości, Solidarnej Polski i Partii Republikańskiej. Średnie deklarowane prawdopodobieństwo poparcia ugrupowań tworzących tę koalicję przez jej zwolenników wynosi blisko 87%. Ugrupowanie to dysponuje też stosunkowo największą, większą niż w przypadku pozostałych partii, rzeszą zagorzałych zwolenników, którzy ze stuprocentową pewnością zapowiadają gotowość oddania na nie głosu (52%). Jednocześnie PiS i jego aktualni koalicjanci mają stosunkowo najmniej spośród wszystkich ugrupowań tzw. miękki elektorat, czyli wyborców zakładających relatywnie duże – co najmniej 50-procentowe – prawdopodobieństwo wycofania swego poparcia i ewentualnej zmiany preferencji (9%).

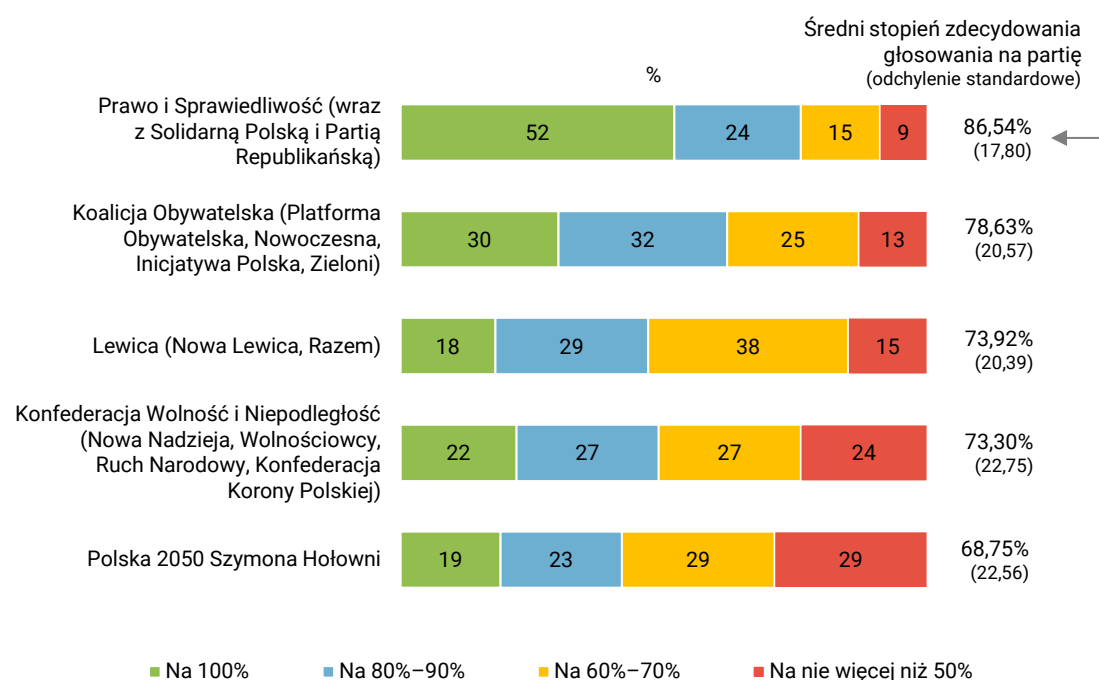
Mniej pewne swego aktualnego stanu posiadania mogą być ugrupowania opozycyjne. Stosunkowo bardziej stabilny, najmniej skłonny do zmiany aktualnych preferencji jest elektorat Koalicji Obywatelskiej, najsilniejszego w tej chwili ugrupowania opozycyjnego, a jednocześnie formacji skoncentrowanej wokół Platformy Obywatelskiej, od lat wyznaczającej wraz z PiS główną oś politycznych podziałów na naszej scenie. Średnia deklarowana pewność głosowania na KO w jej elektoracie wynosi 79%. Grupa zagorzałych zwolenników KO, którzy ze stuprocentową pewnością deklarują gotowość poparcia tego ugrupowania w wyborach, stanowi 30%. Liczniej natomiast są reprezentowani wyborcy udzielający tej formacji warunkowego poparcia. W dużym stopniu, na 80%–90% za ugrupowaniem tym gotowa jest odpowiedzieć się jeszcze prawie jedna trzecia

dzisiejszych zwolenników KO (32%). Jedna czwarta tego elektoratu (25%) to wyborcy oceniający prawdopodobieństwo zagłosowania na KO na 60%–70%. Stosunkowo niewielką grupę (13%) wśród aktualnych zadeklarowanych zwolenników KO stanowią wyborcy niepewni – z co najmniej 50-procentowym prawdopodobieństwem zakładający możliwość zmiany swych aktualnych preferencji albo też – w razie braku wyborczej alternatywy – rezygnację z głosowania.

CBOS

RYS. 2. W jakim stopniu, na ile procent jest Pan(i) zdecydowany(a) głosować na tę partię/ugrupowanie?

WSKAZANIA ANKIETOWANYCH WEDŁUG JEDENASTOPUNKTOWEJ SKALI OD 0% DO 100%



* W zestawieniu uwzględniono partie i grupowania, które w lutym 2023 r. uzyskały co najmniej 3% deklaracji poparcia

W mniejszym stopniu na swych aktualnych zwolenników może liczyć, mająca w naszym lutymowym badaniu wyjątkowo skromną reprezentację, Lewica. Średnia deklarowana pewność głosowania na to ugrupowanie w jego obecnym elektoracie wynosi 74%. Tylko niespełna jedna piąta aktualnych sympatyków Lewicy (18%) twierdzi, że na pewno, na 100% zagłosowałaby na tę formację w wyborach. Mniej niż jedna trzecia (29%) ocenia prawdopodobieństwo głosowania na to ugrupowanie dość wysoko – na 80%–90%. Jednak większość (53%) stanowią osoby oceniające je niżej – prawie dwie piąte (38%) zakłada możliwość poparcia Lewicy na 60%–70%, a jedna siódma (15%) – na nie więcej niż 50%.

Na podobnym poziomie jak w przypadku Lewicy kształtuje się wartość wskaźnika pewności głosowania elektoratu Konfederacji WiN (średnia 73%). O stuprocentowym zdecydowaniu wyborczym zapewnia ponad jedna piąta (22%) wyborców Konfederacji. Więcej niż co czwarty zwolennik tej formacji (27%) określił swoją pewność głosowania na 80%–90% i tyle samo (27%) – na 60%–70%.

Mniej niż jedna czwarta elektoratu Konfederacji (24%) waha się, czy faktycznie będzie na nią głosować, i określa swoją determinację w tym zakresie na nie więcej niż 50%.

Relatywnie najmniej pewna swoich wyborców może być Polska 2050 Szymona Hołowni. W przypadku tego elektoratu deklarowana przeciętnie pewność wyborcza wyniosła 69%. Ze stuprocentową pewnością na to ugrupowanie będzie głosowała niespełna jedna piąta jej elektoratu (19%). Mniej niż jedna czwarta (23%) ocenia, że odda swój głos na nie z prawdopodobieństwem 80%–90%. Ponad połowa wyborców Polski 2050 (w sumie 58%) określiła swoją pewność poparcia tej partii w wyborach poniżej 70% – 29% wyborców Polski 2050 oszacowało swoją determinację wyborczą na 60%–70%, taki sam odsetek (29%) – na nie więcej niż 50%.

ALTERNATYWY WYBORCZE

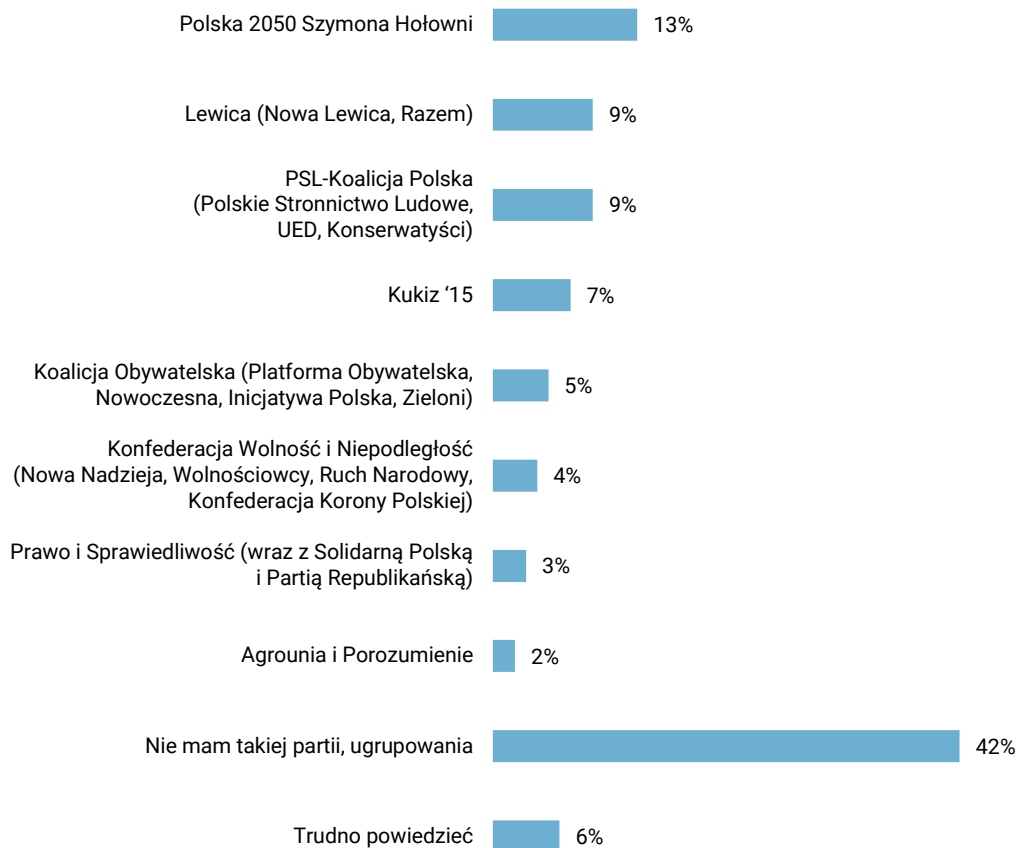
Wśród wyborców biorących pod uwagę możliwość głosowania na jakieś inne ugrupowanie stosunkowo najbardziej popularna, a więc teoretycznie mająca największe możliwości pozyskiwania nowych wyborców z grona zwolenników konkurencyjnych partii, jest Polska 2050 Szymona Hołowni (13% wskazań). Mniejsze szanse na poszerzenie swego stanu posiadania o wyborców innych partii mają Lewica oraz PSL-Koalicja Polska (po 9% wskazań) czy ugrupowanie Pawła Kukiza (7% wskazań). Jeszcze mniejsze możliwości pozyskiwania głosów spośród wyborców konkurentów mają KO (5%), Konfederacja WiN (4% wskazań) oraz rządzący PiS wraz ze stowarzyszonymi z nim ugrupowaniami (3%). W nowej na politycznej scenie inicjatywie, jaką są połączone partie Agronomia i Porozumienie, alternatywę polityczną dostrzega tylko dwóch na stu (2%) wyborców pozostałych ugrupowań.

Ponad dwie piąte wyborców o sprecyzowanych preferencjach partyjnych, poza popieranym ugrupowaniem, nie ma żadnego innego, na które chcieliby głosować (42%). Dalsze 6% nie wie, na którą inną partię czy ugrupowanie mogliby ewentualnie oddać głos. W sumie blisko połowa wyborców deklarujących określone preferencje partyjne w żadnym z pozostałych ugrupowań dzisiejszej sceny politycznej nie widzi alternatywy dla ugrupowania, za którym się opowiada (48%). Pod tym względem na przestrzeni ostatnich lat niewiele się zmieniło. Odsetek takich „bezalternatywnych”, skoncentrowanych na jednym ugrupowaniu wyborców jest dziś niewiele wyższy niż rok temu (39%) i taki sam jak przed dwoma laty (42%)⁴.

⁴ Zob. przypis 2.

RYS. 3. Gdyby mógł/mogła Pan(i) głosować na kandydata jeszcze jednego ugrupowania / partii, to które wybrał(a)by Pan(i) jako drugie?

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH I MAJĄCYCH SPRECYZOWANE PREFERENCJE PARTYJNE (N=592)



Tradycyjnie już wśród liczących się ugrupowań najbardziej bezalternatywnym elektoratem są zwolennicy rządzącej formacji. Prawie trzy piąte zadeklarowanych wyborców koalicji Prawa i Sprawiedliwości, Solidarnej Polski oraz Partii Republikańskiej nie widzi wśród pozostałych partii żadnego innego ugrupowania, na które mogliby ewentualnie zagłosować (59%). W dużym stopniu „niezastępowalna” dla swoich zwolenników jest też Konfederacja WiN – 44% jej elektoratu nie dostrzega na istniejącym „rynku politycznym” dla niej alternatywy. Mniej ortodoksyjni w swych wyborach są zwolennicy pozostałych ugrupowań opozycyjnych. Żadnej alternatywy dla Polski 2050 nie widzi nieco więcej niż co czwarty jej zadeklarowany wyborca (27%), a w przypadku KO i Lewicy dotyczy to jeszcze mniejszych grup ich zadeklarowanych zwolenników (odpowiednio: 25% i 23%). Jeśliby zatem zdolność wyborców do znajdowania alternatyw dla popieranych partii, pewną otwartość na inne podmioty politycznej sceny, uznać za wskaźnik gotowości koalicyjnej elektoratów, ugrupowania opozycyjne dysponują w tym względzie większym potencjałem niż rządząca formacja czy Konfederacja WiN.

W porównaniu z ubiegłym rokiem w elektoracie PiS nieco przybyło wyborców skupionych wyłącznie na popieranej partii i niedostrzegających poza nią żadnej alternatywy politycznej (z 54% w lutym-marcu 2022 roku, do 59% – obecnie). W elektoratach pozostałych ugrupowań zmiany są minimalne. Nieco mniej ortodoksyjnie niż przed rokiem do swoich wyborów politycznych podchodzi dziś elektorat Konfederacji WiN, minimalnie bardziej niż rok temu otwarci na inne partie są wyborcy Lewicy oraz Polski 2050. Z kolei wyborcy KO minimalnie rzadziej niż rok temu widzą wśród innych ugrupowań jakąś alternatywę dla popieranej formacji. Zmiany te są jednak niewielkie i utrzymane w granicach błędu pomiaru.

Przy obecnym układzie sił na politycznej scenie, nieco mniejszym zainteresowaniem wyborców pozostałych partii niż przed rokiem cieszą się Polska 2050 Szymona Hołowni (spadek o 3 punkty procentowe) oraz KO (spadek o 4 punkty). Nieznacznie większe grupy zadeklarowanych wyborców jako partię drugiego wyboru wskazują Lewicę i PSL-Koalicję Polską (wzrost wskazań odpowiednio o 3 i 2 punkty procentowe).

TABELA 1

Gdyby mógł (mogła) Pan(i) głosować na kandydatów jeszcze jednego ugrupowania/partii, to które/ą wybrał(a)by Pan(i) jako drugie/ą?	Według terminów badań		
	II-III 2021	II-III 2022	II 2023
	procentowanie w kolumnach		
Polska 2050 Szymona Hołowni	14	16	13
PSL-Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, UED, Konserwatyści)	6	7	9
Lewica (Nowa Lewica, Razem)	6	6	9
Kukiz'15	5	7	7
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	12	9	5
Konfederacja Wolność i Niepodległość (Nowa Nadzieja, Wolnościowcy, Ruch Narodowy, Konfederacja Korony Polskiej)	5	4	4
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	2	4	3
Porozumienie Jarosława Gowina*/Porozumienie i Agrounia	-	2	2
Nie mam takiej partii /ugrupowania	42	39	42
Trudno powiedzieć	8	6	6

* W 2021 Porozumienie wchodziło w skład koalicji rządowej

TABELA 2

Gdyby mógł (mogła) Pan(i) głosować na kandydatów jeszcze jednej partii /ugrupowania, to którą/e wybrał(a)by Pan(i) jako drugą/ie?	Elektoraty ugrupowań politycznych*				
	PiS (wraz z SP i PR)	KO	Lewica**	Polska 2050 Szymona Hołowni	Konfederacja WiN
	N=264	N=163	N=33	N=49	N=50
procentowanie w kolumnach					
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	-	1	0	6	15
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	< 0,5	-	21	29	2
Lewica (Nowa Lewica, Razem)	2	28	-	6	0
Polska 2050 Szymona Hołowni	3	28	26	-	10
Konfederacja Wolność i Niepodległość	4	3	9	4	-
PSL-Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, UED, Konserwatyści)	9	9	9	14	6
Kukiz'15	13	0	0	8	8
Agrounia i Porozumienie	1	3	3	2	8
Nie mam takiej partii/ugrupowania	59	25	23	27	44
Trudno powiedzieć	9	3	9	4	7

* W zestawieniu pominięto wyniki dla PSL-Koalicji Polskiej, partii Kukiz'15 oraz Agrounii i Porozumienia ze względu na zbyt małą liczbę badanych w próbie deklarujących dla nich poparcie

** Wyniki dotyczące elektoratu Lewicy należy traktować z dużą ostrożnością ze względu na niewielką liczebność w próbie

Najpopularniejsza jako ewentualna alternatywa wyborcza – Polska 2050 Szymona Hołowni – ma obecnie stosunkowo najwięcej sympatyków w elektoracie najsilniejszej po stronie opozycyjnej Koalicji Obywatelskiej. Oba ugrupowania – KO i Polska 2050 – w znacznej mierze pozostają dla swoich wyborców parą ugrupowań wzajemnie się uzupełniających (albo inaczej patrząc: w największym stopniu konkurujących, zabiegających o podobny elektorat). Na partię Szymona Hołowni mogłaby ewentualnie zagłosować ponad jedna czwarta zwolenników KO (28%) i *vice versa* – więcej niż co czwarty zdeklarowany wyborca Polski 2050 (29%) alternatywę widzi w KO. Te wzajemne sympatie i potencjalna wymiennosc elektoratów między oboma ugrupowaniami są dziś jednak znacznie słabsze niż rok temu. W lutym-marcu 2022 roku aż 44% wyborców KO widziało dla niej alternatywę w Polsce 2050, a prawie dwie piąte wyborców partii Szymona Hołowni (38%) brało pod uwagę możliwość głosowania na KO. Inaczej niż przed rokiem dla elektoratu najliczniej spośród ugrupowań opozycyjnych Koalicji Obywatelskiej – Polska 2050 nie jest dziś główną, a jedynie jedną z dwóch równorzędnych partii drugiego wyboru. Równie często, jak ku partii Szymona Hołowni, wyborcy KO skłaniają się obecnie ku Lewicy (po 28% wskazań).

Oba główne ugrupowania opozycji, Polska 2050 oraz KO, tradycyjnie już mogłyby także liczyć na głosy sporej części elektoratu Lewicy. Drugoplanowe preferencje wyborców bloku lewicowego niezmiennie koncentrują się bowiem na tych dwóch ugrupowaniach. Trochę więcej zwolenników w lewicowym

elektoracie ma obecnie Polska 2050 (26%), a nie tak jak dotychczas KO. Na KO mógłby ewentualnie zagłosować co piąty wyborca Lewicy (21%). W ciągu ostatniego roku sympatie wyborców Lewicy dla najsilniejszego z opozycyjnych ugrupowań, KO, wyraźnie osłabły (z 35% w lutym–marcu 2022 roku do 21% obecnie). Z kolei w elektoracie KO w porównaniu z ubiegłym rokiem przybyło zwolenników Lewicy (z zaledwie 14% w lutym–marcu 2022 roku do 28% obecnie). Wzajemne afiliacje i teoretyczne możliwości obustronnych przepływów między elektoratami KO i Lewicy są dziś bardziej symetryczne, ale i podobne w skali do tych, jakie obserwujemy między elektoratami KO i Polski 2050.

Natomiast wśród wyborców Polski 2050 spore sympatie ze strony elektoratu Lewicy nie są odwzajemniane. Do sympatyków Lewicy zalicza się tu tylko co szesnasty zadeklarowany wyborca partii Szymona Hołowni (6%). Więcej osób poparłoby PSL–Koalicję Polską (14%) lub ugrupowanie Pawła Kukiza (8%), a tyłu samo, co na Lewicę głosowałoby na PiS (6%).

W sumie najpopularniejsza wśród zwolenników pozostałych partii jako ewentualna wyborcza alternatywa – Polska 2050 dysponuje też bardziej różnorodnym zapleczem, jeśli chodzi o spektrum partii, wśród których może szukać potencjalnych sympatyków, niż dwa pozostałe główne ugrupowania opozycyjne – KO i Lewica. Poza najliczniej sympatyzującymi z nią zwolennikami KO i Lewicy, za partią Szymona Hołowni mógłby się jeszcze opowiedzieć co dziesiąty zwolennik Konfederacji WiN (10%) oraz 16% zwolenników mniejszych partii (PSL–Koalicji Polskiej, Kukiz'15, Agrounii z Porozumieniem), a nawet (choć bardzo niewielu) zadeklarowanych wyborców PiS (3%). Nie zmienia to faktu, że jeśli chodzi o możliwości poszerzenia przez nią swego aktualnego elektoratu, najbardziej obiecującym „terenem łowów” jest najliczniejszy i wciąż w znacznej mierze zainteresowany partią Szymona Hołowni elektorat KO.

Znacznie mniej „uniwersalna” od Polski 2050, jeśli chodzi o możliwości pozyskiwania zwolenników z różnych stron sceny politycznej, jest KO. Poza elektoratami najbardziej liczących się ugrupowań opozycji: Polski 2050 i Lewicy, ugrupowanie to ma małe szanse na pozyskanie dodatkowych głosów. Na KO mogłoby jeszcze ewentualnie zagłosować łącznie 6% zwolenników wszystkich uwzględnionych w badaniu mniejszych partii i ugrupowań, włączając w to nielicznie reprezentowanych w badaniu zwolenników PSL–Koalicji Polskiej, 2% zwolenników Konfederacji WiN i mniej niż 1 na stu wyborców PiS (0,4%).

Sam elektorat KO zorientowany jest też głównie na dwa pozostałe liczące się ugrupowania opozycji – Polskę 2050 oraz Lewicę. Stosunkowo niewielu zadeklarowanych wyborców KO bierze pod uwagę możliwość zagłosowania na PSL–Koalicję Polską, a całkiem już nieliczni braliby pod uwagę głosowanie na Konfederację WiN lub jednoczące swe siły Porozumienie i Agrounię (po 3%). Tylko co setny wyborca KO (1%) brałby pod uwagę możliwość oddania głosu na PiS.

Lewica, która, zważywszy sympatie jej elektoratu, wyraźnie pozostaje w orbicie dwóch głównych partii opozycyjnych, poza elektoratem KO (28%) i niewielką częścią zwolenników Polski 2050 (6%), ma znikome szanse na powiększenie swego aktualnego elektoratu.

Kolejne ugrupowanie opozycyjne, PSL-Koalicja Polska, dysponuje najbardziej różnorodnym zapleczem, jeśli chodzi o możliwości pozyskiwania zwolenników z różnych stron sceny politycznej. Stosunkowo najwięcej sympatyków ma ono wśród wyborców Polski 2050, jednak nawet w tym elektoracie są oni dość nieliczni (14%). Jeszcze bardziej ograniczone jest zainteresowanie PSL-Koalicją Polską zwolenników dwóch pozostałych opozycyjnych ugrupowań – wyborców KO (9%) i Lewicy (9%). Równie niewielu sympatyków ugrupowanie ludowców ma w elektoracie PiS (9%), a jeszcze mniej w elektoracie Konfederacji WiN (6%).

Prawo i Sprawiedliwość wraz z koalicjantami jest jednym z ugrupowań najbardziej izolowanych, jeśli chodzi o sympatie i zdolność przyciągania do siebie wyborców innych partii. Tylko 3% zadeklarowanych uczestników wyborów mających sprecyzowane preferencje partyjne bierze pod uwagę możliwość głosowania na PiS i jego koalicjantów. Relatywnie więcej potencjalnych zwolenników ma wśród zadeklarowanych wyborców Konfederacji WiN (15%). Na ugrupowanie to skłonna byłaby ewentualnie przenieść swe głosy jeszcze niewielka część sympatyków Polski 2050 (6%). Jednak najwyższy odsetek badanych skłaniających się ku PiS rejestrujemy wśród traktowanych łącznie, ze względu na małe liczebności, wyborców PSL-Koalicji Polskiej, Kukiz'15 oraz Agrounii i Porozumienia (22% wskazań w tej grupie badanych).

Również sam elektorat PiS w większości nie popiera żadnego innego ugrupowania poza własnym. Ewentualną alternatywę dla zwolenników rządzącej formacji mógłby stanowić Kukiz'15 (13%). Niewielka grupa zwolenników PiS skłania się ponadto ku PSL-Koalicji Polskiej (9%), a całkiem już nieliczni ku Konfederacji WiN (4%), Polsce 2050 (3%) czy Lewicy.

Podobnie, ugrupowaniem w zasadzie niemającym większego zaplecza jest Konfederacja WiN. Na Konfederację najliczniej gotowi byłiby ewentualnie przenieść swe głosy wyborcy traktowanych łącznie mniejszych partii, czyli PSL-Koalicji Polskiej, Kukiz'15 oraz Agrounii i Porozumienia (13% wskazań). Ponadto może ona liczyć na niewielkie hipotetyczne wsparcie ze strony elektoratu Lewicy (9%) i bardzo już małej części aktualnych wyborców PiS, Polski 2050 (po 4%) czy KO (3%).

ELEKTORATY NEGATYWNE

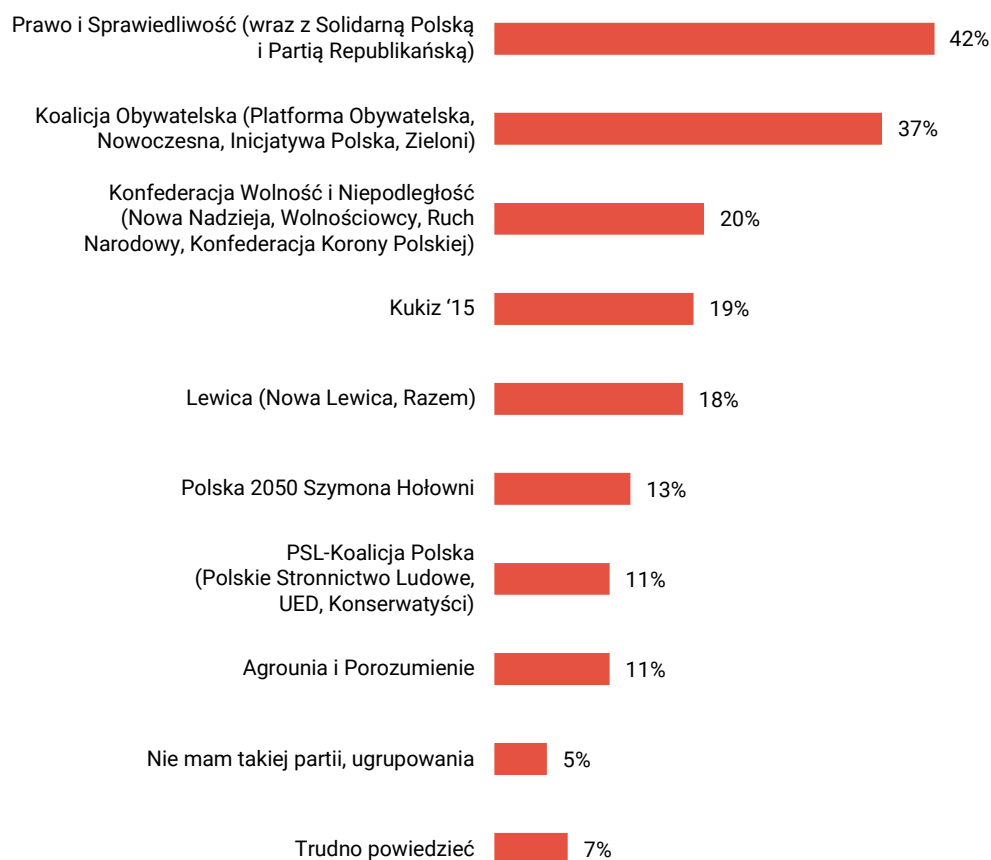
Najliczniejszy elektorat negatywny ma formacja rządząca – ponad dwie piąte chcących wziąć udział w ewentualnych wyborach zarzeka się, że na pewno nie oddałoby głosu na PiS i jego koalicjantów (42%). Niewiele mniej zadeklarowanych przeciwników ma KO, z pewnością nie zagłosowałoby na nią blisko dwie piąte potencjalnych uczestników wyborów (37%). Trzecie miejsce wśród najczęściej odrzucanych ugrupowań, jednak z wyraźnie mniej niekorzystnym wynikiem, zajmuje Konfederacja WiN (20%). Prawie tyłu samo badanych na pewno nie zagłosowałoby na ugrupowanie Kukiz'15 (19%), podobnie wielu przeciwników wśród zadeklarowanych wyborców ma Lewica (18%). Rządziej odrzucane są: Polska 2050 Szymona Hołowni (13%), PSL-Koalicja Polska oraz Agrounia i Porozumienie (po 11% wskazań).

Tylko co dwudziesty z badanych gotowych wziąć udział w wyborach, gdyby miały się one odbywać już teraz, deklaruje brak jakichkolwiek partyjnych antypatii (5%).

CBOS

RYS. 4. Na kandydata której partii/ugrupowania na pewno by Pan(i) nie zagłosował(a)?

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH (N=737)



Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną partię/ugrupowanie

W porównaniu z ubiegłym rokiem rozkład antypatii partyjnych wśród Polaków nieco ewoluował. Zmniejszyła się niechęć wobec zajmującego pierwsze miejsce pod tym względem PiS (spadek o 5 punktów procentowych), przybyło natomiast przeciwników ugrupowaniom opozycyjnym. Stosunkowo najbardziej wzrosła niechęć wobec najsilniejszych ugrupowań opozycji: znajdującej się w czołówce tego negatywnego rankingu KO oraz Polski 2050 (wzrost po 4 punkty procentowe). Ponadto minimalnie przybyło badanych odrzucających możliwość zagłosowania na Lewicę (wzrost o 2 punkty). W przypadku pozostałych partii notujemy jedynie nieznaczny, jednopunktowy wzrost wskazań negatywnych.

TABELA 3

Na kandydata której partii/ugrupowania na pewno by Pan(i) nie zagłosował(a)?	Według terminów badań	
	II–III 2022 N=1521	II 2023 N=737
	w procentach	
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	47	42
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	33	37
Konfederacja Wolność i Niepodległość ((Nowa Nadzieja, Wolnościowcy, Ruch Narodowy, Konfederacja Korony Polskiej)	19	20
Kukiz '15	18	19
Lewica (Nowa Lewica, Razem)	16	18
Polska 2050 Szymona Hołowni	9	13
PSL-Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, UED, Konserwatyści)	10	11
Porozumienie Jarosława Gowina/ Agrounia i Porozumienie	11	11
Nie mam takiej partii, ugrupowania	5	5
Trudno powiedzieć	8	7

Z największą niechęcią wyborców PiS i jego koalicjantów spotyka się Koalicja Obywatelska – trzy czwarte (75%) sympatyków ugrupowania sprawującego władzę z pewnością nie zagłosowałyby na formację firmowaną przez PO. Inne ugrupowania odrzucane są już dużo rzadziej. Nieco ponad jedna czwarta zwolenników PiS i jego koalicjantów (28%) odżegnuje się od głosowania na Lewicę. Trochę mniej przeciwników (23%) ma w tym elektoracie drugie z najbardziej liczących się ugrupowań opozycyjnych – Polska 2050. Stosunkowo najrzadziej niechęć wyborców PiS i jego koalicjantów budzą PSL–Koalicja Polska, Konfederacja WIN (po 15%), a zwłaszcza Kukiz'15 (12%).

Analogicznie – w elektoracie Koalicji Obywatelskiej najsilniej odrzucanym ugrupowaniem pozostaje PiS, jednak niechęć do rządzącej partii i jej koalicjantów deklarowana jest częściej niż ma to miejsce w przeciwnym kierunku: jakkolwiek możliwość głosowania na rządzącą formację wyklucza 87% zwolenników Koalicji Obywatelskiej. Sporą niechęć wśród wyborców KO budzą: Konfederacja (38% wskazań) oraz Kukiz'15 (36%), pozostałe ugrupowania mają już niewielu przeciwników. Kolejne na liście najczęściej nieaprobowanych przez elektorat KO – Agrounię i Porozumienie – wskazało już tylko

12% badanych. Na PSL-Koalicję Polską na pewno nie zagłosowałyby co dziesiąty wyborca KO (10%), a całkiem już nieliczni odrzucają Polskę 2050 (6%) czy Lewicę (4%).

Podobny jak zwolennicy KO układ partyjnych antypatii prezentują zdeklarowani wyborcy Lewicy. Tak jak elektorat KO wyborcy Lewicy zdecydowanie najczęściej odrzucają możliwość poparcia rządzącej formacji, z tym że niechęć wobec niej wyrażana jest tu trochę mniej powszechnie (82%). Dużą niechęć sympatycy Lewicy, większą niż zwolennicy pozostałych ugrupowań, żywią wobec Konfederacji WiN (45%), a trzecią najczęściej odrzucaną przez nich partią jest Kukiz'15 (29%). Inaczej niż w przypadku wyborców KO, relatywnie sporą niechęć wyborców Lewicy budzi (skądinąd najczęściej wybierana przez resztę zwolenników lewicowej formacji jako partia drugiego wyboru) Polska 2050 Szymona Hołowni (18%). Co ósmy wyborca Lewicy nie zagłosowałby ponadto na PSL-Koalicję Polską (16%), a co siódmy – na KO (15%).

TABELA 4

Na którą z partii/ ugrupowań, inicjatyw politycznych na pewno by Pan(i) nie zagłosował(a)?	Elektoraty ugrupowań politycznych*					Wyborcy niezdecy- dowani N=115
	PiS (wraz z SP i PR)	KO	Lewica**	Polska 2050 Szymona Hołowni	Konfederacja WiN	
	N=264	N=163	N=33	N=49	N=50	
procentowanie w kolumnach						
Prawo i Sprawiedli- wość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	-	87	82	76	57	38
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywa- telska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	75	-	15	15	42	15
Lewica (Nowa Lewica, Razem)	28	4	-	9	37	14
Polska 2050 Szymona Hołowni	23	6	18	-	12	8
Konfederacja Wolność i Niepodległość	15	38	45	30	-	10
PSL-Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, UED, Konserwatyści)	15	10	16	3	8	8
Kukiz'15	12	36	29	24	10	11
Agrounia i Porozumienie	16	12	14	7	4	5
Nie mam takiej partii/ugrupowania	8	3	4	6	3	5
Trudno powiedzieć	4	0	0	2	0	32

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedno ugrupowanie

* W zestawieniu pominięto wyniki dla PSL- Koalicji Polskiej, Kukiz '15 oraz Agrounii i Porozumienia ze względu na zbyt małą liczbę badanych deklarujących dla niej poparcie

** Wyniki dotyczące elektoratu Lewicy należy traktować z dużą ostrożnością ze względu na niewielką liczebność w próbie

Wyborcy Polski 2050 Szymona Hołowni, tak jak zwolennicy pozostałych partii opozycyjnych, przede wszystkim wykluczają możliwość głosowania na partię rządzącą (76%). Ze znaczną niechęcią odnoszą się także do Konfederacji WiN (30%) i Kukiz'15 (24%). Spośród pozostałych ugrupowań opozycji parlamentarnej stosunkowo najwięcej przeciwników ma tu KO (15%). Rządziej niechęć wyborców Polski 2050 budzi Lewica (9%), a do całkiem już nielicznych należą wyborcy odrzucający możliwość poparcia w wyborach PSL-Koalicji Polskiej (3%).

Z kolei zwolennicy Konfederacji, obok deklaracji niegłosowania na partię rządzącą (57%), w drugiej kolejności odżegnują się od KO (42%). Lokująca się teoretycznie po przeciwnej stronie ideowego frontu Lewica znajduje się tu dopiero na trzecim miejscu wśród odrzucanych partii – na pewno nie zagłosowałoby na nią mniej niż dwie piąte zwolenników Konfederacji (37%). Tylko niewielką niechęć wyborców Konfederacji budzą natomiast Polska 2050 Szymona Hołowni (12%), ugrupowanie Pawła Kukiza (10%), PSL-Koalicja Polska (8%), a zwłaszcza Agronomia i Porozumienie (4%).



W największym stopniu pewny swego politycznego wyboru jest elektorat rządzącej koalicji, ponad połowa wyborców Prawa i Sprawiedliwości w pełni zawiera tej partii i ze stuprocentową pewnością zapowiada głosowanie na to ugrupowanie. Mniej pewne sondażowych zapowiedzi swoich zwolenników mogą być ugrupowania opozycyjne. Wśród stosunkowo najbardziej zdeterminowanych wyborców KO o stuprocentowej pewności głosowania mówi tylko niespełna jedna trzecia jej wyborców. Na Konfederację „na sto procent” będzie głosować nieco ponad jedna piąta jej zwolenników, stuprocentowi wyborcy Lewicy stanowią niespełna jedną piątą jej elektoratu. Stosunkowo najbardziej labilny jest elektorat Polski 2050, choć partia Szymona Hołowni również ma obecnie blisko jedną piątą stuprocentowo pewnych wyborców, to prawie jedna trzecia tylko na 50% jest pewna, że odda na nią głos – to największy odsetek spośród analizowanych partii.

Rządząca koalicja również pozostaje liderem, jeśli chodzi o bezalternatywność wyboru. Blisko trzy piąte zdeklarowanych zwolenników bloku skupionego wokół PiS nie widzi na scenie politycznej żadnego innego ugrupowania, na które mogliby zagłosować. W dodatku, w porównaniu z ubiegłym rokiem, w elektoracie PiS nieco przybyło wyborców skupionych wyłącznie na tej partii. W mniejszym stopniu niepowtarzalna i niezastępowalna dla swych wyborców jest Konfederacja – tu żadnej alternatywy politycznej nie dostrzega ponad dwie piąte jej elektoratu. Spośród pozostałych partii opozycyjnych nieco bardziej wyjątkowa jest Polska 2050, ponad jedna czwarta jej wyborców nie sądzi, by mogła głosować na jakieś inne ugrupowanie. KO ma jedną czwartą, zaś Lewica mniej niż jedną czwartą tak zagorzałych zwolenników.

Wśród wyborców biorących pod uwagę możliwość głosowania na jakieś inne ugrupowanie stosunkowo najbardziej popularna jest Polska 2050 Szymona Hołowni. Mniejsze szanse na poszerzenie swego stanu posiadania o wyborców innych partii mają pozostałe ugrupowania. Polska 2050 ma stosunkowo najwięcej sympatyków w elektoracie KO, obie formacje pozostają dla swoich wyborców parą ugrupowań wzajemnie zastępowalnych. Jednak ta bliskość i potencjalna wymiennność

elektoratów jest dziś zdecydowanie słabsza niż rok temu. O ile przed rokiem Polska 2050 była dla elektoratu KO zdecydowanie najważniejszą alternatywą wyborczą, to obecnie jest tylko jedną z dwóch możliwości – równie często co ku partii Szymona Hołowni wyborcy KO skłaniają się dziś ku Lewicy.

Już od lat największy dystans polityczny dzieli elektoraty Prawa i Sprawiedliwości (wraz z koalicjantami) z jednej strony oraz Koalicję Obywatelską – z drugiej. Po stronie „anty PiS” zdecydowanie sytuują się także wyborcy Lewicy i Polski 2050. Spośród elektoratów opozycyjnych ugrupowań relatywnie najbliżej do rządzącej formacji jest zwolennikom Konfederacji, niemniej jednak i tu większość wyklucza możliwość zagłosowania na PiS i jego koalicjantów. Z kolei Koalicja Obywatelska budzi największą niechęć w wyborcach PiS oraz Konfederacji, zaś najmniejszą – w elektoratach Lewicy i Polski 2050 Szymona Hołowni.

Opracowali

Agnieszka Cybulska i Krzysztof Pankowski